

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua: un balanç del primer any

Abelard Saragossà

En constituir-se l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, esperançat i il·lusionat, vaig escriure un article («Sobre el primer objectiu social de l'Acadèmia», *Levante*, 23-6-01) per a solidaritzar-me amb la institució. Hi expressava dos desitjos: la necessitat que el respecte a la llei de creació de l'Acadèmia es fera sense que la majoria ignorara la minoria; i l'exigència que les discrepàncies entre els acadèmics es solucionaren amb diàlegs argumentats, de tal manera que la màxima institució lingüística valenciana superara la divisió «blaverisme/catalanisme» recorrent un camí constructiu. Finalment, pensava que eixa dinàmica podia produir una compenetració progressiva dels acadèmics, els quals, confiats, es coordinarien per a perfeccionar el valencià culte, per a augmentar l'ús social de la llengua i per a intentar que, recuperant la consciència lingüística (actualment molt fluixa per pressions històriques), tota la societat valenciana s'identifique amb la seua llengua pròpia.

Al cap d'un any curt, he de confessar que l'actuació dels acadèmics valencians està fent realitat tots aquells somnis, com ara Xavier Casp i Artur Ahuir (membres de l'Acadèmia de Cultura, de caràcter secessionista), que varen convocar la primera reunió de l'Acadèmia usant el valencià de la llei que havia creat la institució. També, en el mes d'octubre, els acadèmics valencians s'enfrontaren d'una manera digna i educada a l'intent d'excloure els autors balears i catalans de l'estudi de la literatura valenciana. És veritat que el Govern valencià no ha fet cas de la recomanació de l'Acadèmia de la Llengua (cosa que l'ètica política valenciana haurà de tindre en compte), però no és més poc cert que els acadèmics han actuat defenent els interessos objectius del valencià. En realitat, encara que algun mitjà de comunicació i algun sector social ha intentat dividir l'Acadèmia i desacreditar-la davant del poble valencià (com ara en la qüestió de les

dietes), els fets dels acadèmics han demostrat que les afirmacions malicioses no tenien fonamentació.

El bon quefer de l'Acadèmia ha tingut una primera culminació en l'acord del dia 25 de març d'enguany. Al cap de dèneu anys de tindre Estatut d'Autonomia, les lleis valencianes ja diuen explícitament quina és, per a la legalitat valenciana, la normativa lingüística oficial del valencià. Perquè, si bé és veritat que la llei de creació de l'Acadèmia de la Llengua reconeix les Normes Ortogràfiques de Castelló i la llengua culta que s'ha elaborat damunt d'eixes normes, també és cert que eixe reconeixement no podia ser efectiu sense que les Corts Valencianes nomenaren els acadèmics i sense que l'Acadèmia constituïda aprovara quin valencià era l'oficial. I bé, em pense que no caldrà subratllar com n'és d'important eixa decisió dels acadèmics valencians en un país en què han circulat, per les institucions públiques, diverses normatives. Precisament, ara que fa setanta anys que el valencianisme donà suport formal a les Normes Ortogràfiques de Castelló, l'Acadèmia els ha fet el millor homenatge que podia: declarar-les oficials.

Ben mirat, no solament és important la decisió per ella mateixa, sinó també per la manera de prendre-la: divuit vots a favor, cap en contra, dos vots en blanc i una absència. A la vista d'eixes característiques, no és estrany que tota la premsa valenciana haja respost tan bé a l'acord de l'Acadèmia, que ha sigut qualificat repetidament com a «històric». I és que, tal com ha dit un acadèmic, «després d'un llarg període d'incomprensions i de postures contraposades, podem començar [...] a acceptar» normes «que aglutinen» (Josep Lluís Domènech, *El Punt*, 7-04-02).

Ara seria desitjable que, com a conseqüència de la identificació recíproca entre el poble valencià i l'Acadèmia de la Llengua, els pocs àmbits socials que encara no apliquen la normativa lingüística valenciana la

feren pròpia i la practicaren. Internament, l'acord pres permetrà que, en el vessant normatiu, l'Acadèmia pugui centrar-se eficaçment en la confecció de la *Gramàtica valenciana* i el *Diccionari valencià*, obres que haurien de ser més completes i més clares que les actuals. Al capdavant, l'Acadèmia, a més de legislar, també ha de procurar millorar i, per tant, hauria de ser capaç de dirigir i coordinar les investigacions dels lingüistes valencians. Des del punt de vista extern, a banda que totes les institucions públiques compliquen i facen complir la decisió dels acadèmics valencians, hem d'esperar que eixe acord facilitarà l'augment de l'ús social del valencià, que és l'aspecte lingüístic crucial, que és una llengua que no es parla és una llengua morta. Sobre l'expansió de l'ús social ja hi ha hagut una reacció important. El degà de la seu acadèmica Ramon Arnau ha dit que la determinació de l'Acadèmia ha superat, «gràcies a Déu, un gran conflicte, que afligia tant el poble de València com la seua llengua» (*Paraula*), i l'arquebisbat de València, a més d'aplaudir a l'acord de l'Acadèmia, ha assegurat que promourà les misses en valencià.

La veritat és que, si l'actuació dels acadèmics valencians es mereix l'aplaudiment, no podem dir el mateix dels partits polítics representats en les Corts Valencianes, els quals al cap d'onze mesos ben llargs encara no han començat a aplicar el pacte lingüístic que varen firmar el dia de la constitució de l'Acadèmia (excepte en el tema del requisit lingüístic per als ensenyants, que el PP ha aigualit tant, que pràcticament l'ha anul·lat). Més encara: el partit que governa en la Generalitat Valenciana ha emprat una sèrie d'accions electorals que sembla que no tenen més finalitat que tirar foc a l'enfrontament social, encara que siga al preu de deixar en ridícul l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i de violar les mateixes lleis valencianes, cosa ben greu. Abans, però, de des-

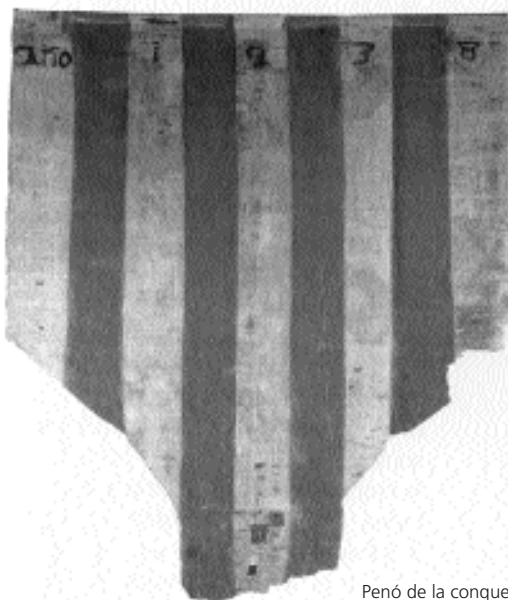
criure eixes actuacions, voldria agrair públicament als acadèmics valencians el seu comportament i els fruits que estan aconseguint, i això no solament per justícia, sinó també per necessitat. Hem de tindre en compte que la recuperació del poble valencià demana que hi haja una identificació mútua entre el poble i les institucions valencianes. Naturalment, en el cas que les institucions actuen malament, cal dir-ho públicament. Però, si actuen bé, la decència demana que ho reconeguem.

El PP ha emprés en les últimes setmanes accions poc ètiques contra l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. En primer lloc, l'actual Govern valencià ha ignorat la recomanació de l'Acadèmia que tractara el valencià com tracta el castellà pel que fa als escriptors que els alumnes valencians han d'estudiar (una recomanació, per cert, que també va fer el Consell Valencià de Cultura). Tenim, per tant, que el partit que domina en la Generalitat ha decidit subordinar als seus objectius particulars els interessos objectius que han assenyalat l'Acadèmia i el Consell de Cultura.

Per una altra banda, el Govern valencià va prendre el dia 23 d'abril una decisió sobre la normativa lingüística valenciana que ha gosat mutilar l'acord a què ha arribat l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. En efecte, aquesta institució ha acordat que, mentre no publicarà una gramàtica i un diccionari, la normativa lingüística valenciana ha de respondre a la llengua que ha usat la Conselleria de Cultura des de 1983. En canvi, la decisió del Govern valencià (publicada en el DOGV, 26-04-02) silencia això, mutilació que, unida a l'aparició d'una «llista» de paraules valencianes (com ara els «demostratius simples»), possibilita actuacions inquisitorials contra mots valencians que usa qualsevol escriptor valencià clàssic (com ara els adjectius demostratius reforçats, *aquest*). Tenim, per tant, que el Govern valencià ha violat les mateixes lleis valencianes. Finalment, per si eixes dues accions foren poca cosa, el conseller de cultura enganya els sindicats, aigualeix fins a la burla el requisit lingüístic, ignora la realitat universitària i viola la convalidació que fa el Govern espanyol entre el títol antic de «Filologia Hispànica (Secció

Lingüística Valenciana)» i l'actual de Filologia Catalana (BOE, 7-12-95).

Opine que, si volem aclarir-nos els uns i els altres, hem d'actuar d'una manera clara i honrada. Concretament, hem d'anomenar les coses pel seu nom i hem de proposar solucions assolibles per a problemes concrets. Posem-ne un exemple. És cert que,

Penó de la conquesta de València (1238)

en els anys huitanta i noranta, la institució universitària que hauria d'haver actuat públicament procurant que el valencià culte fóra adequat (cosa que inclou la necessitat de no separar-se innecessàriament del valencià col·loquial) no ho va fer, a pesar que hi havia més d'un excés en una part de la llengua escrita. I bé, com a conseqüència d'eixa inhibició, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua haurà de fer ara eixa funció. Ara bé, la primera institució lingüística valenciana hauria de procurar incidir en el valencià culte d'una manera civilitzada: argumentant i recomanant. I, correlativament, la societat valenciana hauria d'actuar d'una manera responsable. Com ara, si l'Acadèmia explica que no hi ha cap raó positiva per a no escriure formes com *redó* o *fenoll*, i que *fonoll* o *rodó* tenen la mateixa naturalesa que la deformació de *genoll* en *jonoll*, seria un símptoma de bona salut social que la immensa major part de professionals de la llengua assumira eixa recomanació. Em pense que el valencianisme hauria de tindre molt clar que, si l'Acadèmia actua argumentant d'una manera clara i coherent i la societat

se li gira de cul, qui més perdrà serà la recuperació del poble valencià.

Per una altra banda, l'Acadèmia de la Llengua, ajudada pels lingüistes valencians, hauria de vigilar que no es produesquen dos tipus d'accions negatives. Una és la possibilitat que hom responga a una argumentació de l'Acadèmia amb afirmacions falses o, simplement, demagògiques. La veritat és que, lamentablement, en la premsa apareixen massa escrits demagògics sobre les qüestions valencianes. La segona acció negativa que cal evitar és que alguna institució política intente actuar inquisitorialment davant dels usuaris del valencià. Hem de recordar que eixa temptació no és nova, vist que durant el Govern valencià anterior ja va circular una «llista» coaccionadora pels correctors de Canal 9. Si l'Acadèmia Valenciana de la Llengua actua a l'altura de la seua dignitat, elaborarà obres serioses: documents fonamentats i argumentats, i gramàtiques i diccionaris més bons que els actuals. En canvi, això de les «llistetes» vergonyosament indocumentades i inargumentades és típic de qui actua basant-se exclusivament en la seua força (i, sovint, en la seua ignorància).

Realment, la societat valenciana necessita que l'Acadèmia de la Llengua esdevinga un símbol i un mitjà eficaç en la recuperació del valencià i de la consciència del poble valencià. Ara bé, eixe objectiu demana que l'Acadèmia actue sense supeditar-se als interessos de cap partit polític. I, fora de l'Acadèmia, s'ha de donar una passivitat i una activitat. La passivitat és que els partits polítics valencians abandonen la mesquinesa i la hipocresia i deixen que l'Acadèmia treballes. I l'acció positiva és que els professionals de la Llengua ens posem amb decisió a col·laborar amb la institució que té el poder legislatiu sobre la normativa lingüística valenciana (cosa que, naturalment, també demana que l'Acadèmia procure establir vincles entre ella i els professionals de la llengua). L'enfrontament civil irracional és senyal d'un grau ben baix de maduració social, i ja és hora que els valencians ens decidim a fer passes importants en la nostra estructuració i cohesió interna pel que fa al valencià i, sobretot, per a afavorir l'ús social del valencià. ♦